

2. odbor 4. oddělení S Stb Hradec Král.

Dne 1. října 1968.

Zpráva o Stb situaci po 20. srpnu
po linii 4. oddělení.

1/. Jak se v nové vnitropolitické situaci vyznačuje aktivita západních rozvědek:

K bodu a/. bez poznatků

" b/. Bylo zjištěno, že Jaroslav HORKÝ, nar. 13.6.1922, úředník nákupu Melioračního družstva Holice, bytem Moravany čp. 184, okr. Pardubice se napojil na příslušníky NSR Obchodní mise v Praze. Zde jednal s Dr. Kurtem Königem a Gothartem WAWOCZNYM, na doporučení úředníka Sigmunda SCHLEPPE z Konstanz, majitele cestovní kanceláře. Ve styku s NSR obchodní misí se tito zajímali o situaci v ČSSR a netajili se tím, že by bylo dobré aby se ČSSR postupně dostala na cestu kapitalistického zřízení. O HORKÉM je známo, že nenávidí komunismus a silně inklinuje k NSR a prohlašuje, že dřívější okupace WEHRMACHEM byla naprosto správná. Rozpracováním bylo zjištěno, že se HORKÝ napojil na emigranta SMRČKU, který pracuje jako redaktor SE. HORKÝ se se SMRČKOU zná z doby okupace, kdy spolu působili v KURATORIU. HORKÝ velmi často vyjíždí do zahraničí, navazuje v NSR zajímavé styky a dne 7.9.1968 byl navštíven inž. Sigmundem SCHLEPEM, se kterým společně odejel za jistým ŽIVNÝM, grafikem do INTERHOTELU v Brně.

K bodu c a d., bez poznatků.

2./ Zájmy, pohyb a styky svědčící o trestné činnosti:

Za a./: bez poznatků.

b./: Na základě předchozího seznámení při výjezdu spolupracovníka TOMÁŠE do Francie s ataché pro věci vědecké USA velvyslanectví v Paříži Hardingem Williamsem BALLOUGHEM, došlo k jejich setkání v Praze ve dnech 19. -20. srpna 1968. BALLOUGH se svěřil TOMÁŠOVI s tím, že má na starosti " export šedé kůry mozkové " z Evropy do USA, jinými slovy prý usnadňování a umožňování i vyhledávání přechodů vědeckých pracovníků z Evropy do USA. Dále se spolupracovníkovi svěřil, že jako vysoký komisař USA působí v antarktické komisi. BALLOUGH při jednání s TOMÁŠEM, který jej prováděl po historických částech Prahy, projevoval zájem o poměry v ČSSR, o presidenta s. SVOBODU a další

státníky. Ze spravedajského hlediska se BALOUGH projevil jako zajímavá osoba již proto, že odmítal setkání s dalšími osobami, měl v rozhovoru neustále zájem o osobní názory spolupracovníka a nikoliv o to, co se všeobecně mezi občany hovoří. Před spolupracovníkem hovořil o tom, že by se nerad setkal s pracovníky USA velvyslanectví v Praze s tím, že není třeba, aby o jeho přítomnosti v Praze věděli. Vlastnil dva cestovní pasy, soukromý a diplomatický, což dává možnost záměny osoby. Z Prahy BALOUGH odletěl do Athén ale své zavazadlo si výhradně přál vyložit v Sofii, kde bylo mezipřistání. Spolupracovník je toho názoru, že tím chtěl docílit vyjmutí některých věcí ze zavazadla a někomu je předat. Vzhledem k tomu, že spolupracovník TOMÁŠ vyjíždí služebně na dva roky do Mníchova, a je předpoklad, že se na něho BALOUGH v NSR napojí, byla mu dána instruktáž, jak v daném případě dále postupovat.

Dne 23.9.1968 navštívil Plzeňskou pivnici v Pardubicích Josef PITHARD z Újezda, okr. Pardubice, který pracuje jako dělník n.p.VCHZ Pardubice, odd. H - PENTOL. Kolem 16.00 hod. seděl vedle u stolu neznámý zaměstnanec n.p.VCHZ - technolog, který bydlí v Pardubicích - Ohrazenicích, na ubytovně zvané " třístovka ". Neznámý technolog seděl ve společnosti osoby, které vyzrazoval výrobu, kolik a jak se vyrábí tritolu, jaké je složení samopalového prachu. Je však zajímavé, že se technologa neznámý vyptával, kolik se ho dělá, při jaké teplotě a jaký je postup. Neznámý technolog nevěděl podrobnosti a z celého jednání bylo jasno, že některé věci vysvětlí Květoslav VENIGER, zaměstnanec n.p.VCHZ Pardubice, který pracuje s uvedeným technologem na jednom pracovišti. ~~VENIGER je společní~~ ^{středovníkem} ~~vá osoba~~. Bylo provedeno opatření k zajištění kontroly společné schůzky, která se má uskutečnit dne 1.10.1968 kolem 15.00 hodiny v Plzeňské restauraci v Pardubicích. Podle výsledku uvedené schůzky bude provedeno další opatření.

3./ Poznanky o emigraci čsl. občanů na západ:

K bodu a/. Od 21. srpna 1968 emigrovalo z našeho kraje celkem 41 osob. Z tohoto počtu bylo 11 dělníků, 24 osob z řad inteligence a 6 dětí. Dále se v zahraničí přes stanovenou lhůtu zdržuje z našeho kraje 39 osob z řad vysokoškolské inteligence. Z toho je 19 lékařů, 17 inženýrů a 3 právníci. Z významných pracovníků vědy z našeho kraje vycestovaly 4 osoby, které se dosud nevrátily.

Podle dosavadních poznatků motivem emigrace je nesouhlas s příchodem spojeneckých vojsk do ČSSR. Tato skutečnost je dokumentována vytěžením dopisů, které jsou emigranty zasílány příslušníkům rodiny do ČSSR. Z uvedených uprchlíků není žádná osoba schválená pro styk státního tajemství mimo Inž. HOŠKA Jiřího, nar. 1.4.1923, technik - zaměstnanec n.p.TESLA Pardubice.

Pro pokus o ilegální přechod státních hranic bylo z našeho kraje zadrženo 10 osob. Jde většinou o mladé lidi, kteří jako motiv útěku při vytěžení uvedli, nespokojenost se současnou politickou situací v ČSSR. Na všechny bylo zahájeno vyšetřovacím odborem S-Stb. vyšetřování pro pokus o přechod čsl. státních hranic. Na emigranty se zpracovávají návrhy na vyšetřování dle § 109 tr.z., odst. 2.

b./ Vytěžení výjezdářů probíhá podle metodického pokynu II Správy HS-MV. Z celkového počtu dosud provedených vytěžení byly získány zajímavější poznatky z Rakouska, Švýcarska a NSR, kde se zdržovalo v době příchodu spojeneckých vojsk na naše území nejvíce čsl. turistů.

Poznatky ukazují, že v prvních dnech spojeneckých jednotek na čsl. státní území byli naši turisté v Rakousku bez podrobnějších informací o vývoji situace u nás. Zprávy z Rakouského tisku byly tenděční, úředníci zastupitelského úřadu neprováděli kontakty na naše turisty, takže tito nebyli seriosně informováni. Desorientace byla zapříčiněna i tím, že v době příchodu spojeneckých jednotek na naše území využilo hodně lidí k tomu, že odjížděli do zahraničí s úmyslem emigrovat. Ten to poznatek je možno potvrdit vytěžením agenta EDY, který uvádí, že ve Vídni na Arbenplatzu vyslechl mladého studenta, který hovořil ve skupině čsl. turistů, kterým prohlašoval, že přešel ilegálně hranice ze Slovenska do Rakouska. Při tom uváděl, že cizí armády střílí Slováky, NKVD zatýká funkcionáře a studenty a ořítomné turisty agitoval, aby se do ČSSR nevraceli. Dále se spolupracovník setkal se dvěma rodinami, které rovněž po příjezdu do Rakouska uváděly, že NKVD zatýká funkcionáře a vraždí děti.

Vytěžením výjezdáře PODOBY bylo zjištěno, že naši turisté byli deorientováni, obávali se návratu domů, hovořilo se mezi nimi o zatčení GOLDSTÜCKERA, spisovatele KOHOUTA a MUCHY a toto zatýkání že provádí NKVD.

Rakouský červený kříž spolu s krajanskou organizací zřídil pro čsl. turisty autokempinky, nebo sběrná střediska, kde našim turistům byla poskytována jak hmotná, tak finanční pomoc. Ve Vídni se mimo jiné tato střediska nacházela v ulici Spergasse 4, Eishalle, Schulgasse 19, Lazaretstrasse. Ve všech těchto střediscích byl mezi našimi turisty prováděn nábor pracovních sil pro různé západní firmy. Výjezdářka HRNÍČKOVÁ uvádí, že tyto střediska navštěvoval jistý SCHOLZE ze Západního Berlína, který se představoval jako majitel fy. na výrobu hraček, skla a keramiky. Nabízel možnost zaměstnání v NSR, zaručoval výdělek 800-1.000 DM, bezplatný byt a stravování. Uváděl, že vše platí nějaká organizace pro podporu čechoslováků. Na jeho nabídku se přihlásilo asi 6 lidí, vesměs z Prahy. Vytěžením výjezdáře DEJMKA bylo zjištěno, že ve Vídni byly vylepeny plakáty s nabídkou pracovní příležitosti a možnosti vystěhování pro čsl. státní příslušníky - turisty. Bylo nabízeno vystěhování do Kanady za 650 šil / úhrada letenky /, možnost získání kanadské státní příslušnosti do 1 roku. Pod podmínkou, rok práce v lese za plat 3 dolary / hod. Dále uhradí vystěhovalecké výdaje v hodnotě 150 dol.

Franciuzská soukromá firma získávala pracovní síly do strojírenství za plat 5-7 Franků za hodinu a po zpracování 3týdenní dovolenou. Strojírenská firma z NSR nabízela místa pro soustružníky a dělníky s tím, že dostanou byt s ústředním topením a měsíční výdělek 600 - 1.000 DM. Vytěžovaný výjezdář byl přítomen diskusí před inserujícím plakátem do Kanad, kde se dohadovali čtyři posluchači z Akademie přírodních věd a fakulty ekonomie v Praze, že budou emigrovat do Kanady. Spolupracovník DEJMEK vyslovil názor, že této propagandě a panice mezi čsl. turisty v Rakousku a Jugoslávii napomáhal značnou měrou čsl. rozhlas který situaci v ČSSR přehnaně dramatisoval.

Také švýcarské úřady poskytovaly pomoc čsl. turistům na svém území. Švýcaři mají zřízená střediska v Curichu a Basileji, jejichž řízení a materiální pomoc zajišťovaly úřady městské správy. Mimo materiální pomoci, bylo většině čsl. turistům nabídnuto přechodné zaměstnání. Někteří čsl. občané vyjadřovali názor, že zůstanou ve Švýcarsku tak dlouho, pokud je zde nechají pracovat a jak si vydělají nějaké peníze, mají v úmyslu se vrátit do ČSSR.

Vytěžením účastníků zájezdu ČKM, který byl organizován z řad studentů lékařské fakulty v Hradci Králové na dovolenou do NSR / praxe v nemocnici v Hamburku /, byly získány poznatky, že německý červený kříž mimo finanční pomoc 50 DM předložil studentům formulář k vyplnění pro uprchlíky. Další finanční pomoc byla závislá na vyplnění těchto formulářů. Někteří lékaři v nemocnici přesvědčovali naše studenty, aby se do ČSSR nevraceli a dostudovali v NSR nebo Švýcarsku. Několik studentů VŠE, matematicko - fyzikální fakulty z Prahy v NSR emigrovaly. S organizátorem zájezdu Mudr. PETREM, MALBERSTATEM ze Smil prováděla NSR televise rozhovor pro vysílání v NSR. Obsah rozhovoru není zatím znám. Další čsl. občan který na zprostředkování Mezinárodní studentské organizace IASTE se sídlem v Paříži pracoval jako laborant u jisté firmy v Jižní Francii, při cestě domů, když si vyměňoval peníze v Norimberku, mu bylo dáno k podpisu prohlášení, že zůstává nadále v NSR, což odmítl podepsat.

Z uvedených vytěžení nelze zatím usuzovat na činnost některé cizí zpravodajské služby. Revněž tak nebyly získány konkrétní poznatky, které by potvrdily kontakt ze strany rozvědky a emigrantských center na čsl. turisty. Ve Vídni, Norimberku i dalších místech se pohybovaly neznámé osoby, které nabádaly čsl. turisty k emigraci a nabízely jim pracovní možnosti různých kapitalistických zemí. Dále ze všech prováděných vytěžení nebyly získány konkrétní poznatky o činnosti některých kulturních pracovníků a spisovatelů z ČSSR, kteří se v té době nacházeli v zahraničí, že by aktivně vystupovali s různými prohlášeními čsl. občanů v tisku, rozhlasu nebo televizi té které země.

4./ Nezákonná činnost členů nepovolených organizací a skupin:

K bodu a./, b./, c./ a d./ - bez poznatků.

5./ Intensita činnosti vnitřního nepřítele:

K bodu a./ a b./ - bez poznatků.

6./ Výslednost agenturně - operativní práce:

- a./ Všichni spolupracovníci se k další spolupráci stavějí s plným pochopením a s celkového počtu agentury na oddělení nebyl zaznamenán ani jeden případ odmítnutí spolupráce, nebo plnění vyžadovaných úkolů. V řízení agentury nebyly zjištěny nedostatky a řízení je prováděno v souladu s akčním plánem a programem MV.
- b./ P. 20.8. - až do současné doby nebylo zahájeno trestní řízení proti žádné osobě, mimo emigrantů pro trestný čin dle § 109 tr. z.

7./ Morálně politický stav na oddělení:

- a./ U všech orgánů na oddělení je plná názorová jednotka na současnou politickou situaci. Výrazem toho je dobrá pracovní morálka a plnění uložených úkolů všemi pracovníky.
- b./ Vesměs všichni orgánové souhlasí s prováděnou demokratickou linií jak ve straně tak i na ostatních úsecích hospodářského a společenského života. V posledním období však byla podrobována kritice činnost extrémních živlů které chtěly demokratický proces zneužít pro své cíle. Na oddělení se nevyskytly žádné extrémní projevy.
- c./ dosud není vyřešen problém písáčky na oddělení, což nepříznivě ovlivňuje úspěšnou práci jednotlivých orgánů.

Náčelník 4. oddělení 11. odboru S-Stb.:
pplk. KRÉMA František